

Asia: VN/34767/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi ulkomaanopintolaiksi ja ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot esitysluonnoksesta

OAJ kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi ulkomaanopintolain uudistamisesta sekä ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain muuttamisesta. Esityksen tavoitteena on toimeenpanna hallitusohjelman tavoitetta ja sujuvoittaa ulkomaisten tutkintojen tunnustamista kotimaiseen osaajapulaan vastaamiseksi.

OAJ pitää esitystä tarpeellisena, sillä ulkomaisen työvoiman integroituminen Suomeen sekä mahdollisimman sujuvat polut osaamista vastaaville työurille ovat niin kansantalouden kuin yhdenvertaisuuden kannalta merkityksellisiä. Esitys tukee osaamisperustaisuutta tutkintojen ja ammattipätevyyden tunnustamisessa ja on siten nähdäksemme myös linjassa Euroopan unionin maaliskuussa 2025 julkaiseman Osaamisunioni-tiedonannon kanssa. Nähtäväksi kuitenkin jää, onnistuuko uusi lainsäädäntö myös käytännössä nopeuttamaan tutkintojen ja ammattipätevyyksien tunnustamista.

OAJ nostaa esiin, että sosiaali- ja terveysministeriössä on samanaikaisesti valmisteltu selvitystä ja ehdotuksia kansallisesti yhtenäisestä kielikoulutusmallista sosiaali- ja terveydenhuollossa. Nyt ehdotettu sääntely ei kuitenkaan kytkeydy toisen ministeriön johdolla tehtyyn valmisteluun, eikä näin ollen tunnista kielikoulutusta selkeästi osana ammattipätevyyden tunnustamisen ja osaamisen täydentämisen kokonaisuutta.

OAJ:n käsityksen mukaan sääntelyä tulisikin kielitaidon osalta täsmentää tai vähintäänkin varmistaa sen yhteensopivuus sosiaali- ja terveysministeriössä valmisteltavan kansallisesti yhtenäisen kielikoulutusmallin kanssa.

Lausunnonantajan näkemykset koskien ulkomaanopintolakia.

OAJ pitää esityksen tavoitetta tutkintojen tunnustamisen nopeuttamisesta kannatettavana. Nykyisellään kansainvälisten osaajien tutkinnon tunnustamista hidastavat erityisesti monimutkaiset ja hitaat tutkinnon tunnustamisen prosessit sekä korkeat käsittelymaksut. Lainsäädännön lisäksi tulee kuitenkin varmistaa, että viranomaisille varataan riittävät resurssit käsitellä tutkintojen tunnustamista.

Esityksessä on otettu lähtökohdaksi ulkomailla suoritettujen tutkinnon arvioinnin osalta kyseisen tutkinnon taso ja sen vertailtavuus suomalaiseen vastaavaan tutkintoon ja sen tuottamaan osaamiseen. OAJ:n näkökulmasta opetushallituksen rooli ja vastuut muiden, kuin säänneltyjen tutkintojen osalta on kuvattu esityksessä selkeästi. On myös hyvä ratkaisu, että säänneltyjen ammattien, kuten sosiaali- ja terveysala, osalta vastuut ovat toimivaltaisella viranomaisella, jolla on parhaat lähtökohdat arvioida ammattihenkilön riittävä osaaminen. Toimivaltainen viranomainen arvioi tällöin koulutuksen laajuuden, vaativuuden ja sisällön sekä ammattikokemuksen suhteessa suomalaiseen tutkintoon ja sen tuottamaan osaamiseen.

OAJ pitää niin ikään myönteisenä, että laissa on varattu ammattipätevyyden tunnustamisesta vastaavalle taholle mahdollisuus tarvittaessa pyytää korkeakoululta, muulta oppilaitokselta, koulutuksen järjestäjältä tai koulutuksen järjestäjien muodostamalta verkostolta päätöksenteon tueksi hakijakohtainen lausunto.

Lausunnonantajan näkemykset ammattipätevyyslain muutoksista.

Esityksen mukaan Opetushallituksen tehtävänä olisi jatkossa antaa entistä laajemmin tietoa koulutuksista ja tutkintojen tunnustamisesta. Opetushallitus ylläpitäisi uutta vertailevaa tutkintotietokantaa, joka antaisi työnantajille ja koulutuksentarjoajille välineen ulkomailla suoritettujen korkeakoulututkinnon arviointiin.

OAJ kannattaa esityksen lähtökohtaa, jonka mukaan ammattipätevyyden tunnustamista koskeva toimivalta on aina ensisijaisesti sillä taholla, joka myöntää oikeuden harjoittaa kyseistä ammattia. Keskeistä on, että esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon säänneltyjen ammattien osalta päätöksen tekee jatkossakin taho, jolla on tosiasiallista osaamista arvioida kyseisten ammattien osaamista. Lisäksi tarvittavaa joustavuutta ammattipätevyyden tunnustamiseen tuo se, että ammattipätevyyden tunnustamispäätöksessä hakijalle voidaan tietyin laissa mainituin ehdoin asettaa vaatimus kelpoisuuskokeen suorittamisesta tai enintään kolme vuotta kestävästä sopeutumisasiajasta.

Tässäkin yhteydessä tuomme esille, että opetusalan osalta OAJ on jo pitkään ajanut opettajarekisterin perustamista, jotta alalla olisi saatavilla ajantasainen tieto esimerkiksi opettajien

kelpoisuuksista, kelpoisten opettajien määrästä, alan vaihtajista, alalta tilapäisesti perhevapaan tai muun vastaavan syyn vuoksi poissaolevista ja korkeakouluissa suoritetuista täydennyskoulutuksista.

October Martta
OAJ